

A magyar demokratikus ellenzék (1968-1988) I-III.

Interjúk Dokumentumok Monográfia

Szerző(k) Csizmadia Ervin (szerkesztő),

Kiadás éve 1995

Kiadó T-Twins (Budapest)

DOKUMENTUMOK

Bevezetés 11 Márkus Mária, Heller Ágnes, Márkus György, Sós Vilmos és Tordai Zádor
korcsulai nyilatkozata az AFP francia hírügynökségnek (1968. augusztus 21.) 13 Az MSZMP
Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése a Politikai
Bizottságnak a Szociológiai Kutatócsoport és a Filozófiai Intézet helyzetéről (1968. november
6.) 14 Az MSZMP Központi Bizottsága Titkárságának állásfoglalása a Filozófiai Intézet és a
Szociológiai Kutatócsoport helyzetéről (1968. november 12.) 21 Az MSZMP Központi
Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának javaslata a Szociológiai
Kutatócsoport és a Filozófiai Intézet néhány problémájával kapcsolatban (1969. április 24.) 24
Az MSZMP Központi bizottsága Agitációs és Propaganda Bizottsága ülésének jegyzőkönyve a
Szociológiai Kutatócsoport és a Filozófiai Intézet helyzetéről (Részlet) (1969. április 29.) 30
Heller Ágnes, Márkus Mária, Márkus György és Vajda Mihály levele Köpeczi Bélához, a Magyar
Tudományos Akadémia főtákarához (1973. március 21.) 32 Hegedüs András levele Tóth
Dezsőhöz és Köpeczi Bélához (1973. március 27.) 34 Az MSZMP Központi Bizottsága mellett
működő Kultúrpolitikai Munkaközösség állásfoglalása az "elhajló" társadalomkutatókkal
kapcsolatban (1973. április 28.) 36 Az MSZMP Politikai Bizottsága 1973. május 8-i határozata
néhány társadalomkutató antimarxista nézeteiről (1973. május 8.) 47 Az MSZMP Politikai
Bizottságának határozata az imperialista propaganda ellen folytatott harc tapasztalatairól és
erősítéséről (1973. május 22.) 60 1553 magyar állampolgár tiltakozó levele országgyűlési
képviselőkhöz az abortusz szigorítása ellen (1973. augusztus) 67 Az MSZMP Központi
Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése a Politikai
Bizottságnak az abortuszbeadványról (1973. október 4.) 70 Az MSZMP Központi Bizottsága
Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának tájékoztató jelentése a Politikai Bizottságnak

Szentjóni Tamás, Konrád György és Szelényi Iván őrizetbe vételéről (1974. november 2.) 73 34 magyar értelmiségi szolidaritási nyilatkozata Pavel Kohoutnak, a csehszlovákiai Charta 77 egyik bebörtönzött ügyvivőjének (1977. január 9.) 75 Krassó György útlevélenegedélyért folyamodó levele Kádár Jánoshoz, az MSZMP Központi Bizottsága első titkárához (1977. július 13.) 76 Javaslat az MSZMP Politikai Bizottságának Konrád György állampolgársága elvételéről (1978. december 7.) 80 Nyílt levél Kádár Jánoshoz, az MSZMP Központi Bizottsága első titkárához, az Elnöki Tanács tagjához (1979. október 25.) 82 Bence György, Kenedi János és Kis János nyílt levele a Charta 77 aláíróihoz (1979. október 26.) 84 Tiltakozó nyilatkozat Losonczy Pálhoz, az Elnöki Tanács elnökéhez a Charta 77 tagjainak ügyében (1979. október 29.) 86 Kádár János beszéde az ellenzékéről az MSZMP Központi Bizottsága ülésén (Részlet) (1979. november 1.) 89 Aczél György, Korom Mihály és Óvári Miklós jelentése az MSZMP Politikai Bizottságának a prágai per elleni magyarországi tiltakozó akcióról (1979. november 12.) 94 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak a Charta-per ellen tiltakozó értelmiségekkel folytatott beszélgetések tapasztalatairól (1979. november 26.) 98 Kornidesz Mihálynak, az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztálya vezetőjének feljegyzése az értelmiségi körökben tapasztalt jelenségekről és a tennivalókról (1980. március 11.) 101 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése a belső ellenséges-ellenzéki, ellenzékieskedő csoportok tevékenységéről és a Politikai Bizottság határozata e csoportokról (1980. december 9.) 105 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése az Agitációs és Propaganda Bizottságnak a Bibó- emlékkönyvről (1981. március 2.) 120 Brutyó Jánosnak, az MSZMP Központi Bizottsága Központi Ellenőrző Bizottsága vezetőjének feljegyzése a Politikai Bizottságnak a politikai ellenzékiek párton belüli minősítéséről (1981. június 4.) 136 Somogyi Imre és Óvári Miklós tájékoztató levele az MSZMP illetékeseihez az ellenséges-ellenzéki tevékenységet folytató párttagokról (1981. július 7.) 138 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak a Rajk Lászlóval folytatott beszélgetésről és a Rajk-butikról (1981. szeptember 4.) 140 A Beszélő című szamizdat folyóirat első számának beköszöntője (1981. december) 142 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak a Beszélő megjelenéséről (1981. december 30.) 145 Tíz magyar állampolgár felhívása a lengyel nép megsegítésére (1982. január) 148 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése a Politikai Bizottságnak az 1980. december 9-i ellenzék-határozat végrehajtásának tapasztalatairól, és a Politikai Bizottság állásfoglalása (1982. március 30.) 150 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak a Feketében című antológiáról és a Szegényeket Támogató Alapról (1982. június 11-18.) 165 A demokratikus ellenzék tagjainak levele az 1982. nyári utai zaklatások után Horváth István belügyminiszterhez (1982. június 23.) 167 Neves közéleti személyiségek tiltakozása az utcai zaklatások ellen Szijjártó Károly legfőbb ügyésznél (1982. június 22.) 169 Rajk László és Haraszti Miklós röplapja a Békemenet 82-höz (1982. augusztus 4.) 170 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak a békemenettel és a röplappal kapcsolatban (1982. augusztus 6.) 171 Haraszti Miklós felhívása a gdanski megállapodás második évfordulóján (1982. augusztus 30.) 173 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Politikai Bizottságnak az ellenzék tanácskozásáról (1982. november 18.) 175 Felhívás az erdélyi Ellenpontok című folyóirat letartóztatott szerkesztői

érdekében (1982. november 20.) 178 Konrád György levele a Társadalmi Önvédelmi Bizottság tagjai érdekében a New York Review of Booksban (1982. december 2.) 180 Rényi Péter Nem babra megy a játék című cikke a Népszabadságban (1982. december 11.) 183 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának tájékoztatója a Rajk-butik elleni akcióról (1982. december 23.) 188 A Beszélő cikke az 1982. december 14-én és 21-én Budapesten lezajlott házkutatásokról (1982. december 27.) 190 350 aláíró levele Losonczi Pálhoz, az Elnöki Tanács elnökéhez Duray Miklós kiszabadítása és a kisebbségi kérdés kezelése ügyében (1983. február 7.) 192 Az MSZMP Központi Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztályának tájékoztatója a Duray Miklós kiszabadítására szervezett aláírási akcióról (1983. február 23.) 194 A Tájékoztató című szamizdat lap cikke a márciusi újabb házkutatásokról (1983. március) 196 A Beszélő szerkesztőinek lapengedélyezési kérelme a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalához (1983. május 3.) 197 Az MSZMP Központi Bizottsága Titkárságának határozata Csoóri Sándor Duray Miklós Kutyaszorító című könyvéhez írt előszavával kapcsolatban (1983. június 13.) 199 Kádár János felszólalása az MSZMP Politikai Bizottsága 1983. június 21-i ülésén, az 1976. november 2-i emigrációs határozat végrehajtásáról folyó vitában (1983. június 21.) 201 Az MSZMP Politikai Bizottságának határozata az imperialista propaganda új vonásairól és a további feladatokról (1983. október 11.) 206 A Beszélő Ami elvárható című szerkesztőségi cikke az 1956-os forradalom huszonhetedik évfordulóján (1983. október) 214 A Hírmondó című szamizdat folyóirat beköszöntője (1983. november) 216 Az ellenzék három tagjának nyílt levele Demszky Gábor bántalmazása ügyében a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyészehez, Szijjártó Károlyhoz (1983. október 3.) 218 A legfőbb ügyész válasza Rajk Lászlónak, Kis Jánosnak és Haraszti Miklósnak (1983. november 1.) 220 Az ellenzék tagjainak viszonzválasza Szijjártó Károly levelére (1983. december 1.) 221 A SZETA szolidaritási nyilatkozata Demszky Gáborral (1983. december) 223 A magyar ellenzék nyilatkozata az emberi jogok tiszteletben tartásáról és a nemzeti kisebbségek kulturális autonómiájáról (1984. március 8.) 225 Cseres Tibor, Csurka István és Mészöly Miklós tiltakozó nyilatkozata Duray Miklós újabb letartóztatása ellen (1984. június 6.) 227 A Duray Miklós védelmére alakult bizottság felhívása (1984. július) 229 Magyar ellenzékiek üzenete a Kosztka Szent Szaniszló egyházközség híveinek Jerzy Popieluszko atya halála után (1984. november 3.) 230 A magyar állampolgárok tiltakozó levele a legfőbb ügyészhez Krassó György rendőri felügyelet alá helyezése ellen (1984. november 24.) 232 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális osztályának jelentése a Politikai Bizottságnak 19 értelmiségi Kádár Jánoshoz írott beadványáról (1984. december 11.) 236 Felhívás a Bethlen Gábor Alapítvány támogatására (1985. szeptember 20.) 242 A magyar demokratikus ellenzék felhívása az Európai Kulturális Fórumhoz (1984. október 14.) 244 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának és Külügyi Osztályának jelentése a kulturális ellenfórumról (1985. október 21.) 250 Molnár Tamásnak, az Inconnu Művészeti Csoport tagjának előszava az Artéria Galéria programjait összefoglaló kiadványhoz, a galéria betiltása után (1985. december 15.) 255 A demokratikus ellenzék, a népiek és a környezetvédők felhívása az Elnöki Tanácshoz a bósi erőmű megépítése ellen (1986. január) 257 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának tájékoztatója az 1985. júniusi monori konferenciáról (1986. február 10.) 259 A Demokrata című szamizdat folyóirat beköszöntője (1986. március) 267 Az Inconnu Művészeti Csoport nyilatkozata március 15-e előestéjén (1986. március 10.) 269 A Március 15. Polgárjogi Mozgalom felhívása (1986. március 24.) 271 Felhívás az osztrák közvéleményhez Bős-Nagymaros ügyében (1986. április 16.) 273 Pákh Tibor tiltakozó levele a legfőbb

ügyészhez a hatóság magatartása miatt (1986. június) 276 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése a Politikai Bizottságnak az ellenzéki-ellenséges csoportok tevékenységével összefüggő politikai feladatokról, és a Politikai Bizottság határozata (1986. július 1.) 278 Kádár János felszólalása az MSZMP Politikai Bizottsága ülésén az ellenzékről szóló napirend vitájában (1986. július 1.) 292 Kis János búcsúbeszéde Donáth Ferenc ravatalánál (1986. július 29.) 296 Kádár János felszólalása az MSZMP Politikai Bizottsága 1986. szeptember 9-i ülésén a Tisztatáj-üggyel kapcsolatban (1986. szeptember 9.) 299 Az Inconnu Művészeti Csoport nyilatkozata A harcoló város című tervezett kiállítás hatósági ellehetetlenítéséről (1986. október 6.) 307 Az MSZMP Agitációs és Propaganda Bizottságának állásfoglalása az ellenséges-ellenzéki tevékenységgel kapcsolatos tájékoztatási feladatokról (1986. október 14.) 309 A kelet-közép-európai ellenzék közös felhívása az 1956-os forradalom harmincadik évfordulója alkalmából (1986. október 23.) 312 A Magyar Demokratikus Ifjúság Emlékezzünk című nyilatkozata az 1956-os forradalom harmincadik évfordulóján (1986. október-november) 314 Kiszely Károly felhívása a bécsi Európai Biztonsági és Együttműködési Utókonferenciához a magyar lelkiismereti szolgálatmegtagadók elleni jogsértések súlyosbodásáról (1986. december 17.) 315 Kőszeg Ferenc Felhívás útlevelügyben című cikke a Beszélőben (1987. január) 317 Az Inconnu Művészeti Csoport levele Pál Lénárdhoz, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális titkárához (1987. február 1.) 320 Keszthelyi Zsolt nyilatkozata a katonai szolgálat politikai okokból való megtagadásáról (1987. február 23.) 322 Ellenzékiek és más magyar állampolgárok levele az országgyűlési képviselőkhez a szaporodó házkutatások ellen (1987. április) 323 A Keszthelyi Bizottság nyilatkozata (1987. április 27.) 325 Nagy Erzsébet üzenete a Philipp Tibor lakásán, Nagy Imre kivégzésének huszonkilencedik évfordulóján tartott összejövetel résztvevőikhez (1987. június 16.) 327 A Beszélő, a Demokrata, az Égtájak Között és a Hírmondó munkatársainak nyilatkozata a személyi változásokról és az Országgyűlés nyári ülészakáról (1987. június 29.) 329 A független sajtó munkatársainak nyilatkozata az MSZMP Központi Bizottsága 1987. július 2-án elfogadott programtervezetéről (1987. július 10.) 331 Az Inconnu Művészeti Csoport nyilatkozata a Szovjetunió magyarországi nagykövetének a Baltikumban az 1939. augusztus 23-án megkötött szovjet-német megnemtámadási szerződés évfordulóján kirobbant zavargások kapcsán (1987. augusztus 26.) 334 Száz magyar állampolgár nyílt levele (százak levele) az Országgyűlés tagjaihoz a kormányprogram elfogadása előtt (1987. szeptember 8.) 335 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának javaslata a Politikai Bizottságnak az ellenzéki-ellenséges orgánumban publikáló szerzők közlési korlátozásával kapcsolatos kérdésekről (1987. szeptember 17.) 342 A lakiteleki nyilatkozat (1987. szeptember 27.) 348 Az Inconnu Művészeti Csoport nyilatkozata az 1956-os forradalom évfordulója alkalmából (1987. október 23.) 352 Az MSZMP Központi Bizottsága Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának javaslata a Politikai Bizottságnak az ellenzéki-ellenséges orgánumban publikáló szerzők közlési korlátozásával kapcsolatos kérdésekről (1987. november 25.) 354 A Rusai Bizottság alakuló közleménye (1987. december 3.) 357 Magyar újságírók felhívása a Nyilvánosság Klub megalakítására (1988. január 14.) 359 Magyar állampolgárok szolidaritási nyilatkozata Románia lakosaihoz (1989. január 19.) 363 A Menedék-bizottság felhívása a romániai menekültek ügyében (1988. január 29.) 369 Az MSZMP Központi Bizottsága Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának tájékoztatója az ellenzéki-ellenséges tevékenység újabb vonásairól (1988. február 3.) 373 A független sajtó munkatársainak felhívása az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulója alkalmából (1988. március 15.) 380 A Hiány című új, szamizdat folyóirat beköszöntője (1988. április 25.)

381 Az Inconnu Művészeti Csoport állásfoglalása a Szabad Kezdeményezések Hálózatának előkészítéséről (1988. május 2.) 384 A Történelmi Igazságtétel Bizottság Történelmi Igazságtételt! című nyilatkozata (1988. május) 386 Az MSZMP Politikai Bizottságának 1989. május 26-i határozata a Kultúrpolitikai Munkaközösség 1973. márciusi állásfoglalásáról (1989. május 26.) 390 A Libertas nevű szervezet nyilatkozata a belügyminiszterhez (1989. október 23.) 392 Függelék Ellenzéki programok (1982-1988) 397 Hogyan keressünk kiutat a válságból? (A Beszélő javaslatai) (1982. december) 397 PERformance (Inconnu Művészeti Csoport) (1983. október) 406 A demokratikus magyar megújulás programja (Demokrata) (1986. március) 407 Feladataink - Talata József írása (Égtájak Között) (1986. július) 415 Kényszer vagy illegalitás (Inconnu Művészeti Csoport) (1987. január) 422 Mit kívánunk? (Demokrata) (1987. március) 425 Az antiszemitizmus ellen, a demokratikus megújulásért (Salom Békecsoport) (1987. május) 427 Társadalmi Szerződés (Beszélő) (1987. június) 431 Van kiút (A Szabad Kezdeményezések Hálózata Ideiglenes Tanácsának nyilatkozata) (1988. május) 488 Szamizdat könyvkiadók és könyvek (1981-1989) 491 Szamizdat folyóiratok Magyarországon (1980-1989) 500 Névmutató 502 INTERJÚK Bevezetés 9 Márkus György: 13 Kemény István: 27 Kende Péter: 38 Krassó György: 49 Szabó Miklós: 71 Kis János: 89 Kőszeg Ferenc: 119 Dalos György: 157 Kenedi János: 186 Iványi Gábor: 238 Rajk László: 254 Tamás Gáspár Miklós: 269 Nagy Jenő: 291 Demszky Gábor: 317 Magyar Bálint: 341 Bokros Péter: 360 Névmutató 373 MONOGRÁFIA Köszönetnyilvánítások 11 Bevezetés 13 Az értelmiség és a társadalomtudományi kritika kezdetei (1964-1968) A Kádár-rendszer és az értelmiség a hatvanas évek közepén 17 A marxizmus reneszánsza mint a filozófia "helyreállítása" 19 A marxizmus pluralizálása és a Lukács-iskola 21 A Hegedüs-féle kritikai szociológiai iskola 25 A "Lukács-óvoda" és a maoizmus a hatvanas években 29 A hivatalos ideológia és a társadalomtudományok megrendszabályozása 33 A társadalomkritikától a marginalizálódásig (1969-1974) A Lukács-iskola és az ifjúlukácsisták 1968 után 38 Intézményi és társasági élet 42 A Dalos-Haraszti ügy 45 A Lukács-körkérdés és a kapcsolatok megszakadása 48 A kritikai gazdaságtan kulcsműve: az Überhaupt (1970-1972) 53 Az MSZMP Politikai Bizottságának határozata "néhány társadalomkutató antimarxista nézeteiről" (előzmények) 57 Út a "filozófusper"-hez 59 A "filozófusper" és a kizárások (1973. február-május) 63 A Haraszti-per 67 A Konrád-Szelényi-könyv: Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz 72 "Kiátkozás" után. A marginalizálódó értelmiség állapota 1974-1975-ben 77 Az emberjogi tematika kezdetei (1976-1979) Az első Charta-szolidaritási nyilatkozat előzményei 84 Helsinki és az emberi jogok 84 A lengyel minta: a revizionizmustól az új evolucionizmusig 88 A csehszlovák minta: a "normalizálástól" a Charta 77-ig 92 Az orosz minta: a szamizdat 95 Az első Charta-szolidaritási nyilatkozat 98 A magyar szamizdat előzményei: a nonkonformizmus "eredeti felhalmozása" 103 A Marx a negyedik évtizedben-körkérdés 107 Definiálható-e a marxizmus? 108 A marxizmus mint generációs élmény 109 A marxizmus és a hetvenes évek 110 A marxizmus esélyei 111 A kötet utóélete 113 A korai "népfrontosság" kísérlete: a Profil 114 A Napló 116 Kapcsolatfelvétel a lengyel ellenzékkel és a nyugati emigrációval 117 A cenzúra és az emberi jogok (A magyar helyzet 1978) 121 A Túlpartról és az értelmiség öndefiniálása 121 A társadalmi helyzet újradefiniálása 125 Politikai alternatíva vagy politikai kultúra (Vita a szamizdatról és az értelmiségről) 130 A bibói tradíció és a disszidens értelmiség 135 A demokratikus ellenzék születéséről. A Jaruzelski-puccsig (1979-1981) A második Charta-szolidaritási akció és előzményei 141 Az ellenzék kibővülése és "szociológiája" 144 Az ellenzék első nemzedéke 145 A revizionista ötvenhatosok 151 Az ellenzék második nemzete 155 A tudományos intézetek és a periferiális értelmiség 163 Akadémiai intézetek 164 Háttérintézetek 166 Az előintézményektől

a szabadegyetemig 172 Kenedi János lakásszemináriumai 172 Adyliget és a társasélet 173 A Hétfői Szabadegyetem 174 Potenciális segítő intézmények 175 A Szegényeket Támogató Alap (SZETA) megalakulása és működése 176 Önszegélyezési kezdeményezések 179 A szamizdat újjászervezése 181 Lengyel események és hazai kisugárzások 182 Szervezeti adaptációk 1980 augusztusa után 186 Az első ellenzékről szóló határozat kül- és belpolitikai előzményei 189 A jelentés és a határozat 192 A Bibó-Emlékkönyv és a Kornidesz-Knopp-jelentés 196 Folyóiratok 1980-1981-ben 201 A Beszélő létrejötte 205 Út 1981. december 13-ához 209 A magyar ellenzék mérlege 212 Az "ellenzék válságától" Monorig (1982-1985) A második ellenzék-határozat 217 Szamizdat vita az ellenzék szerepéről 222 Hatósági föllépések az ellenzékkel szemben 1982 nyarán 228 Az Ellenpontok ügye és a magyar ellenzék első programjavaslata 234 Hatalom és ellenzék 1982 végén 240 A politika keménykedésének negatív következményei 246 Nyereségek: Feketében-premier, Duray Miklós kiszabadulása, a Beszélő fennmaradása, utazások 251 Az ellenzék és a népiek 258 A Demszky-ügy és a per 264 Határozat az imperializmusról 268 1956 ügye és a Nagy Imre-kérdés 271 Új szamizdatok és könyvkiadók: AB és ABC Kiadó, Hírmondó, Magyar Október Kiadó, Inconnu csoport 276 Az Amnesty International felhívása és a csatlakozások 281 A kisebbségek kérdése - Magyarországon 284 A második Duray-ügy és a Duray Bizottság 289 Újabb hatósági föllépések 1984-ben 292 A politikai vezetés állapota és a XIII. pártkongresszuson 296 Az 1985-ös választások 301 A monori konferencia 310 A demokratikus ellenzék és a Kádár-korszak utolsó évei (1985-1988) A Kulturális Fórum és az Alternatív Fórum 318 Politikai erővonalak 1985-1986 fordulóján 325 A Kulturális Fórum utáni retorziók 328 Új ellenzéki alakzatok 333 A harmadik ellenzék-határozat 338 Tisztatáj-ügy, Csurka-szilencium, utazási korlátozások 346 1956 harmincadik évfordulója 350 Az 56-os konferencia 355 A "bizonytalanság fázisának" kezdete 360 1987. március 15-e és ami utána következett 364 Ellenzéki politikai programok 1986-1987-ben 367 Demokrata: A demokratikus magyar megújulás programja 368 Égtájak Között: A harmadikutas anarcho-forradalmiság programja 370 Inconnu csoport: A politikai művészet rehabilitása és 1956 programja 372 Salom Békecsoport: Az antiszemitizmus ellen, a demokratikus megújulásért 374 A második monori konferencia előkészítése és megíúsulása 375 A Társadalmi Szerződés forrásai 380 A Társadalmi Szerződés programja 385 A program fogadtatása. A Társadalmi Szerződés és más programok 391 Az MSZMP programja 395 A párt programja és az ellenzék kritikája 400 A "százak" levele 403 A lakiteleki konferencia és a Jövőhajó 409 A Grósz-kormány első hónapjai és a demokratikus ellenzék 414 Az ellenzék belső törésvonalai 1987 végén 418 A "második " intézményesedés kora 424 A Szabad Kezdeményezések Hálózata 430 A negyedik ellenzék-állásfoglalás 436 Út a pártértekezletig: a Kádár-korszak "első" lezárulása 441 A demokratikus ellenzék "utóélete" 449 Az ellenzék belső önfejlődése 449 A demokratikus ellenzék és a népiek 453 A politikai vezetés és az ellenzék utódszervezete 456 Befejezés 461 Jegyzetek 463 Irodalom 531 Névmutató 539